

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XXVIII. Nuda movet lachrimas

urn:nbn:de:bsz:31-101049

NVDA MOVET LACHRIMAS.
XXVIII.

HEROD. LIB. I. *Mulier exutâ tunicâ verecundiam pariter exiit.*

ANNÆN. ROBERT. RER. IVD. LIB. 4. CAP. 10.

Nuditatis in viro indecens, in muliere probrosa: unde Herodotus apud Lydos ac plerasque gentes, etiam barbaras, viris indecorum fuisse tradit se nudos ostendere, nam (ut ait Cicero) hoc solum animal natum est, pudoris & verecundia particeps.

ADDE,

Flagitii principium esse, nudare inter cives corpora.

Wort

*Wort dit ghewas ontcleet,
Al wasset lief so worttet leet.*

Vermijt u, domme jeught ajuyn te willen schellen,
Of, fiet! u treurich oogh sal vande tranen swellen;
Maer sooje met de vrucht wilt spelen sonder leet,
Soo raectse sachtjens aen, en laet het ding gekleet.
Ghy meught u, jongh gesel, ter eeren wel vermaken,
Maer pleegt geen ander min als door eerbiedigh raken:
'T is noch al, soo het plach. Acteon naect verdriet,
Indien hy sonder kleet de jonge nymphen fiet.

Nuda movet lachrimas, vestitam impunè videbis.

S*æpe licet tractata manu, non lædit ocellos,
Dum latus inclusum cortice cepa gerit:
Hanc tenui spoliare togâ si forte juvabit,
Protinus uda tibi lumina, nuda dabit.
Huc animos adverte, puer; mihi cepa puella est;
Quisquis amare voles, fac reverenter ames.
Ne teneram spectare juvet, sine veste, Dianam;
Hæc dea, nuda magis, quam pharetrata, ferit.*

Qui me despoille, pleurant se mouille.

MAnie tes amours en chaste reverence,
Si tu ne veus languir de longue repentence,
Tu pourras, sans douleur, tenir en main l'oignon,
Mais, pleureras, si veus oster son cotillon.

X 3

Na'is

*Na 'tis ontcleet,
Soo wortet leet.*

EEn vvaterlantsche trijn fat eens ajuyn en schelde,
En klaeghe dat de lucht haer oogen dapper quelde,
En kijck eens (sprack de meyt) ick hebber mé gespeelt,
En doen heeft my het dingh int minste niet verveelt.
Dus gatet, lieve moer, ginch Els hier tegen seggen,
Met die soo metter haest haer spillen tlamen leggen;
'T is vvel soo langh men vrijt, maer treck het rockjen uyt,
Een reuck daer 'toogh af loopt verneemtmé vande bruyt.

Dos est uxoria lites.

VESTIBUS indutum nil cape nocebit ocellis,
Tegmina tollenti fletibus ora fluunt.
Cape quod est nobis, teneris hoc uxor ephæbis;
Cum verbis agitur, tum bene constat amor:
Intret hymen thalamos, sit zona soluta puella,
Ibit demissis vir novus auriculis.
Mira vides, uxor quem nunc jubet esse maritum,
Vah! puer est, sed vir, cum puer esset, erat.

Après la feste, on grate la teste.

L'Oignon lors faict pleurer, quant on le deshabille,
Lors quant un jouvenceau espouse belle fille
Pour assouvir le feu de ses brutaux amours,
Pour quelques bonnes nuicts a force mauvais jours.

SIMVL

Eos, qui ex incitato juveniliū affectuum impetu felices matrimoniorum successus augurantur, toto plerumq; calo errare, dicere non adhorreo. Leves enim istos ac fluctuantes juvenum ardores, & stabile hoc ac venerandum matrimonii sacrum mutuas sibi operas tradere, vix unquam comperi. Longè quippe alius lascivi istius amoris, alius sanè sedati conjugii scopus est; magisque contraria illa inter sese, quam cognata aut conjuncta non abs re quis dixerit. Prudentes utique usque docti, & inter eos vires, inconsultum putant eam matrimonio sibi copulare, cui quis in amoribus nimis sese submitit, quamque dominam, heram, lumen, votorumque suorum finem, non minus impiè, quam stulè appellare. aliusque amatoris ac hyperbolicis ineptiis extollere solitus est. Iudicant enim viri prudentes nimiam istam demissionè efficerere at mariti dignitatem, contracto tandem matrimonio, male providus adolescens sustinere non possit; Quid tandem? fit facetus iste amator, ridiculus maritus, ut lepide noster Heynsius,

Sy vergrypen hen grootelijck, die daer meynen dattet noodelijck een goet houwelijck moet zijn, alser twee ghelievekens, die met hitte genegenheyt malkanderen aenhangen, te samen komen. Men heeft selden ghesien dat schielijcke invallen van de kalver-liefde den ghesetten standt ende bandt des houwelijcx eenich behulp hebben aengebracht, maer menichmael het teghendeel. Een ander oogmerck heeft den echten en hechten staet, een andere de swevende en bevende mione. Veel ervaren mannen ontraden een jonckman in houwelijck te versamelen mette gene aende welke hy sich door quillige beleeftheyt van vryagie al te seer heeft verpandt. Want hoe ist moghelijck (segghen sy) dat yemandt de selve, die hy recht te voren heeft verheven tot sijn meesterse, priacesse, jae goddinne (en wat een vleyende tonghe, vervoert door dwase minne-stuypen, meer weet hy te breughen) dat (segghen sy) hy de selve terstondt daer na, als hooft en voocht, sal konnen ofte derven herten en gebieden? en of schoon hy sulcx al derde bestaen, soo en is niet te vermoeden dat sy, die in so vollen besit is van over al het hoochste woordt te voeren, sulcx sal willen lyden of ghedooghen, in voeghen dat, de dese haer oude vryhe ydt, den ghenen sijn nieu-verkroeghen recht pooghende voor te staen, uyt sulcx niet anders en staet te verwachten, als van een al te beleefden vryer, een al te gekkelijcken man.

SEN. OCT.

Iuvenilis ardor impetu primo furit,
Languescit idem facile nec durat diu
In venere turpi; ceu levis flamma vapor.
Ovid. lib. 2. de Remed. Amor.

Turpe vir & mulier, juncti modo,
protinus hostes.

ARIST. LIB. 2. RETH.

Iuvenes ex corporeis voluptatibus, venereis potissimum dediti, earumque impotentes sunt, & inconstantes; resque quas concupiverunt, fastidiunt: Vabde concupiscunt, sed protinus conquiescunt; quia acutas habent voluptates, non longas, ut egrotantium fames, & sitis.

ECCLES.

Vrient, soo langh alst dient.

SPeelt yemant met ajuyn, doch sonder hem te schellen,
 So sal die niemants oogh in eenich deel ontstellen,
 Maer als men dese vrucht van haren rock ontbloot
 Soo vvort het gantsch ghesicht van enckel tranen root.
 Veel menschen zijn beleeft, en vveten schoon te praten,
 Soo langh sy voor een vrient gheen hayr en moeten laten;
 Maer als het qualijck gaet dan isset uytghemalt;
 „Men kent de vrienden best vvanneerder schade valt.

Amicus certus in re incertâ cernitur.

C*æpe levi tractare manu sit cura, viator,
 Stringenti lachrimis lumina rubra tument.
 Qui facilem laudas, & amicâ fronte sodalem,
 Signa sodalitiî num sat aperta tibi?
 Dum joca miscentur, dum luditur inter amicos,
 Aspera qui moveat jurgia, rarus erit.
 Damna probant socios; tunc cum de jure remittet,
 Te cupiente suo, respice qualis erit.*

En partage liêt & jambon, cognoit l'homme son compagnon.

IOüant avec l'oignon, je ne faisois que rire:
 Mais il me faiêt pleurer, si tost je le déchire.
 l'Amy, quand tout va bien, est debonnaire & doux,
 Mais touche le de pres voila un grand couroux.

AMI-

AMICVS CERTVS IN RE INCERTA CERNITVR.

MAgis moralis, quam theologici ar-
 gumenti est carmen huic emblemata-
 ti adscriptum; nos id paulo aliter, pro sub-
 iecta materia, hic interpretemur. Capa,
 levi brachio dum tractatur, prorsus sen-
 sibus humanis innoxia est, durius pressa,
 mox odore nares oculosque offendit. Ita
 plerosque homines affectos esse accusator
 ille fratrum, diabolus inquam, in perso-
 nam Iobi (licet in eo falsus) callide incla-
 mat: nunquid, inquit, Iob frustra timet
 Deum? nonne tu operibus manu ipsius
 benedixisti? Sed extende paululum ma-
 num tuam, & tange ea quae possidet; mox
 in faciem benedicet tibi. Ea sane est na-
 tura humanae fragilitas, Deum, dum le-
 niter nos habet, laudamus; si castiget, ili-
 co voces impiae, ac murmura. Verissime
 veritas; qui super petrosa seminatus est,
 inquit, hic est, qui verbum audit & con-
 tinuo cum gaudio illud accipit, non habens
 autem in se radicem, temporalis est, ac facta
 tribulatione continuo scandalisatur. At
 tu, ne nos inducas in tentationem, Domi-
 ne, potiusque nobiscum age ex verbo tuo
 quod locutus es (in Psal. 89. 52.) Si iusti-
 tiam meam profanaverint, visitabo in
 virga iniquitates eorum; Misericordiam
 autem meam non dispergam ab ijs.

NA dien het ghedicht op dit sinne-beelde
 meer op de seden-leere, als op een Chri-
 stelijke bedenckinghe schijnt te trecken; soo
 fullen wy d'uytlegginghe daer van wat naerder
 brenghen tot de stoffe, die wy in dit deel ver-
 handelen. Den ajuyn maer sachrijens aenghe-
 raect, en gheeft van sich gheen quade lucht,
 maer gheperst zijnde, querst beyde de ooghen
 ende den neuse vande omstanders. De men-
 schen meest aldus gheneghen te zijn, poocht
 den lasteraer der broederen (den duyvel) waer
 te maken, in den persoon vanden lijdtamen
 Iob: Meyndy (seyde hy) dat Iob om niet Godt
 vreeft? ghy hebt het werck sijner handen gese-
 gent, sijn huys bewaret, &c. steecke u hant uyt,
 en tastet hem aen, hy sal n seghenen in u aen-
 sichte. 'T is een swackheyt van veel menschen,
 dat zy, soo langhe hun saken wel gaen, Godt
 loven, maer als sy eens hardt werden aenghe-
 tast, werpen strax, ick en weet niet wat, laster-
 woorden teghens den Hemel. Het zaet (seydt
 den mont der waerheyt) dat op steenachtighe
 plaetsen ghezaeyt is, zijn dese, die het woorte
 hooren, en ontfanghen het selve met vreuch-
 den, maer, den tijt van vervolginge komende,
 als gheen wortel hebbende, werden terstoonde
 gheergherr, Maer, O Heere onsen Godt, en leyt
 ons niet in verfoeckinghe; maer handelt lie-
 ver met ons na uwen woorte, dat du door dijn-
 nen Propheet ghesproken hebt (Psal. 89. 32.)
 Soo sy mijn ghebodt niet en houden, soo wil
 ick hen metter roede te huys soecken, ende ha-
 re misdaet met plaghen; Doch myne ghenade
 en wil ick van hun niet wenden.

ISID. LIB. 3. DE. SVM. BON.

IN prosperitate incerta est amicitia. n. s.
 citur enim an persona an felicitas di-
 ligatur.

PROVERB 17. 17.

L'Intime ami aime en tout temps &
 L'naislra comme un frere en la destresse.

ECCLESIASTIQ 37. 1.

Ln'y a point d'amy qui ne die? ie suis
 aussi de ses amis, mais il y en a tel qui
 n'est ami, que de nom.

3. O meschante pensée d'ou es tu rou-
 lée pour couvrir de tromperie toute la
 terre!

Y

DOMI